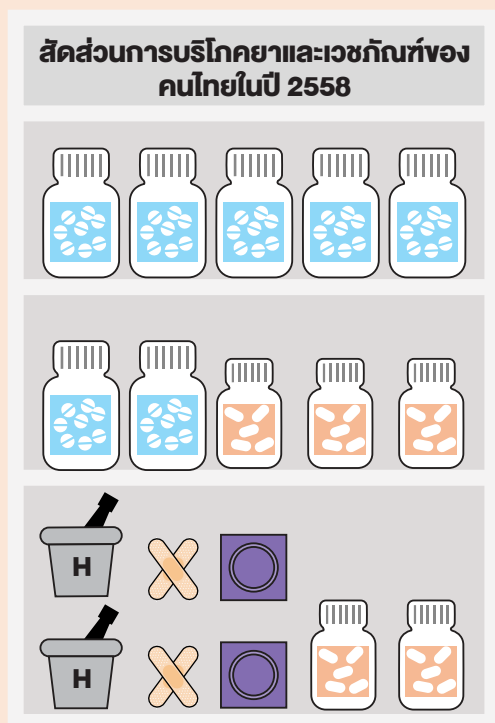

ฟองสบู่ลูกใหม่ในตลาดสินค้าสุขภาพ: ค่าใช้จ่ายด้านวิตามิน ยาบำรุง และอาหารเสริมของครัวเรือนไทย

ค่าใช้จ่ายสำหรับการบริโภควิตามิน ยาบำรุง และอาหารเสริมของคนไทยเพิ่มขึ้นประมาณ 6 เท่า จาก 1,380 ล้านบาท (ปี พ.ศ. 2550) เป็น 7,711 ล้านบาท (ปี พ.ศ. 2558) โดยครัวเรือนที่มีรายได้มากจะมีรายจ่ายด้านวิตามิน ยาบำรุง และอาหารเสริมสูงกว่าครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ครัวเรือนในกรุงเทพมหานครมีการบริโภควิตามิน ยาบำรุง และอาหารเสริมมากถึง 1 ใน 3 (ร้อยละ 33) ของรายจ่ายการซื้อวิตามิน ยาบำรุง และอาหารเสริมของคนทั้งประเทศ เมื่อเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายการรักษาพยาบาลของคนไทยในปี พ.ศ. 2558 พบว่า มูลค่ารวมของรายจ่ายด้านวิตามิน ยาบำรุง และอาหารเสริมสูงกว่าค่ารักษาผู้ป่วยในของโรงพยาบาลเอกชน การบริโภควิตามิน ยาบำรุง และอาหารเสริมที่มากขึ้นเช่นนี้ไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่ว่า ยังไม่มีหลักฐานทางวิชาการที่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับคุณประโยชน์หรือสรรพคุณของวิตามิน ยาบำรุง และอาหารเสริมตามที่ได้โฆษณาไว้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) และสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) ควรสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการรับประทานวิตามิน ยาบำรุง และอาหารเสริมที่เหมาะสม และควรควบคุมการผลิตและการให้ใบอนุญาต และมีมาตรการการติดตามหลังการจำหน่าย เช่น การควบคุมโฆษณาและคุณภาพตามฉลาก

คนไทยบริโภควิตามิน ยาบำรุง และอาหารเสริมเพิ่มขึ้นถึง ๖ เท่า ที่ยังไม่มีหลักฐานวิชาการที่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับสรรพคุณต่าง ๆ

ค่าใช้จ่ายยาและเวชภัณฑ์ ใน ปี 2558

คนไทยมีค่าใช้จ่าย
สำหรับการบริโภค
วิตามิน ยาบำรุง และ
อาหารเสริมเพิ่มขึ้น

6
เท่า

7,711

ล้านบาท
ปี 2558

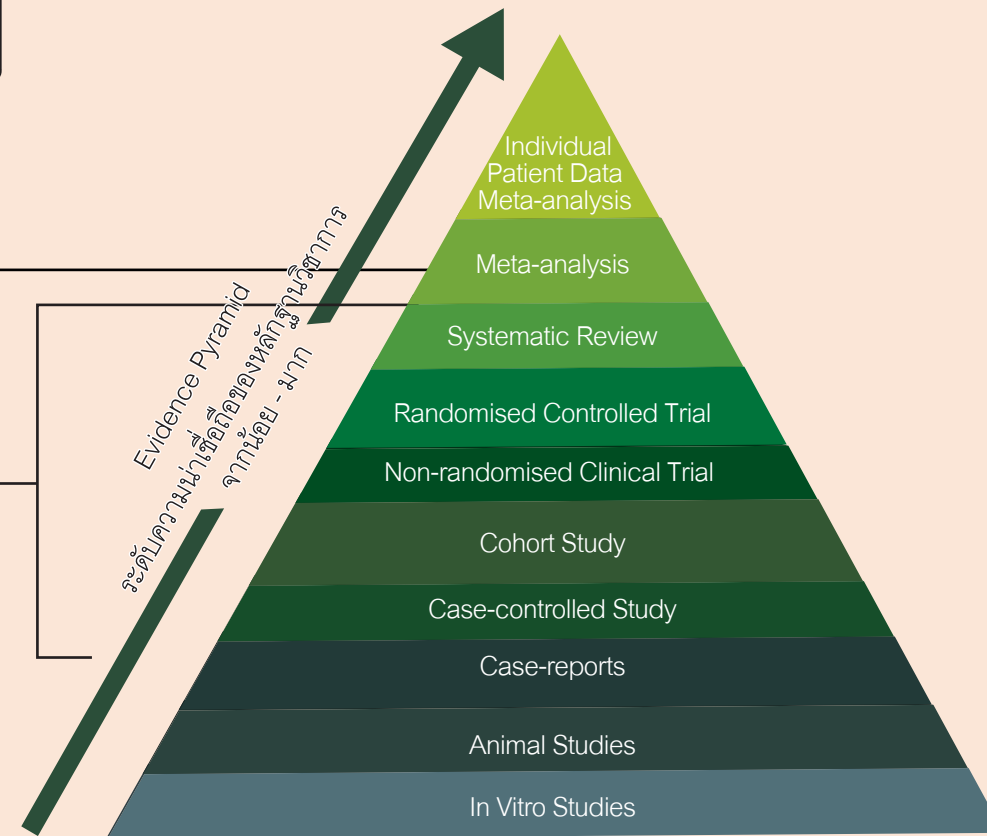
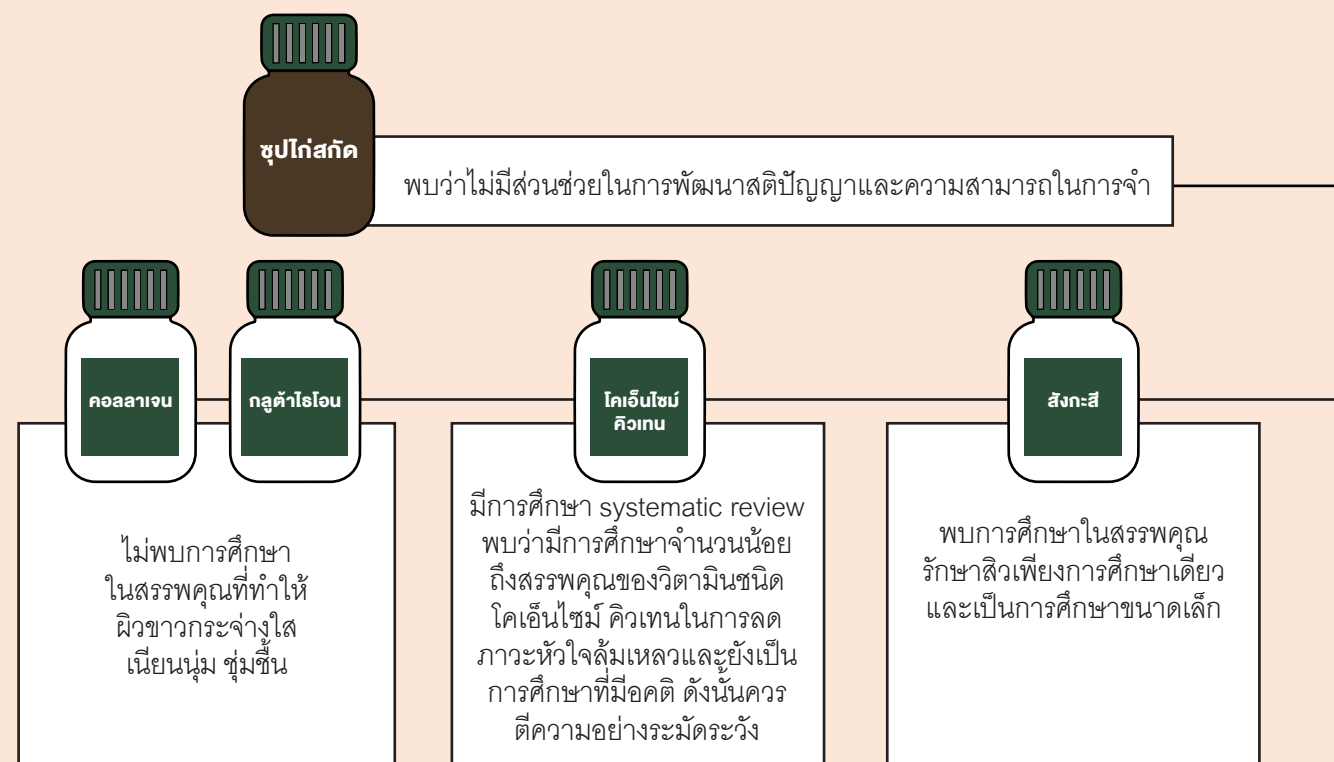
1,380

ล้านบาท
ปี 2550

แต่ปัจจุบันยังไม่พบหลักฐาน
วิชาการที่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับ
สรรพคุณของวิตามิน ยาบำรุง และ
อาหารเสริมเหล่านั้น

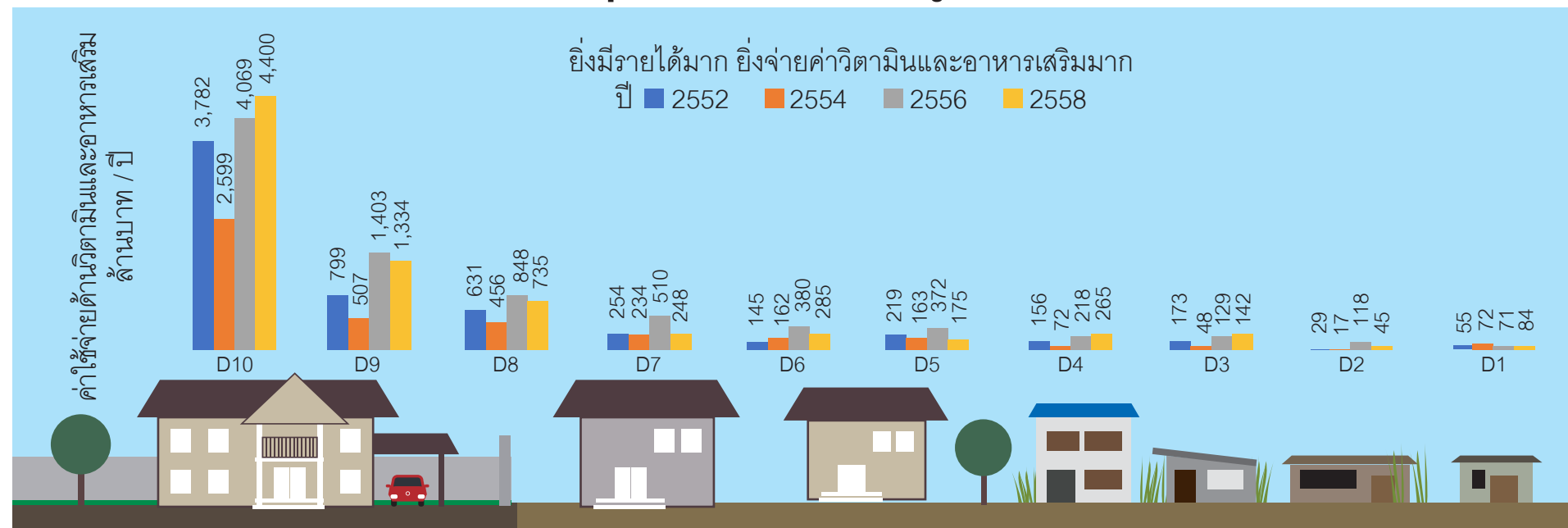
วิตามิน ยาบำรุง อาหารเสริม ความเชื่อหรือเรื่องพิศุจน์แล้ว

วิตามิน ยาบำรุง อาหารเสริม คืออะไร

ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารและอาหารเสริม เช่น วิตามินและยาบำรุง เป็นอาหารไม่ใช่ยา ในทางเภสัชกรรม หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ใช้รับประทานนอกเหนือจากการรับประทานอาหารตามปกติ จึงไม่มีผลในการป้องกันหรือรักษาโรค และเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้สำหรับบุคคลทั่วไปที่ต้องการดูแลสุขภาพไม่ใช่ผู้ป่วย สรรพคุณที่กล่าวถึงในท้องตลาดจึงเป็นคุณประโยชน์ทางอาหาร ซึ่งหากจะเชื่อถือได้ ต้องมาจากการวิจัย แนวทางเวชปฏิบัติของประเทศพัฒนาแล้ว จะอ้างอิงสรรพคุณทางอาหารที่ได้จากการวิจัยในระดับไม่ต่ำกว่าการทบทวนอย่างเป็นระบบ (systematic review) ดังรูป Evidence Pyramid (ด้านซ้าย) ซึ่งเป็นการจัดลำดับความน่าเชื่อถือของหลักฐานวิชาการ แต่การศึกษานี้พบว่า ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารและอาหารเสริมที่คนไทยนิยม เช่น คอลลาเจน (collagen) กลูต้าไธโอน (glutathione) โคเ็นไซม์ คิวเทน (Coenzyme Q10) สังกะสี (หรือที่เรียกว่า ซิงก์ - zinc) และซูโปสกิด มีการวิจัยรับรองอยู่ในระดับต่ำกว่าการทบทวนอย่างเป็นระบบ

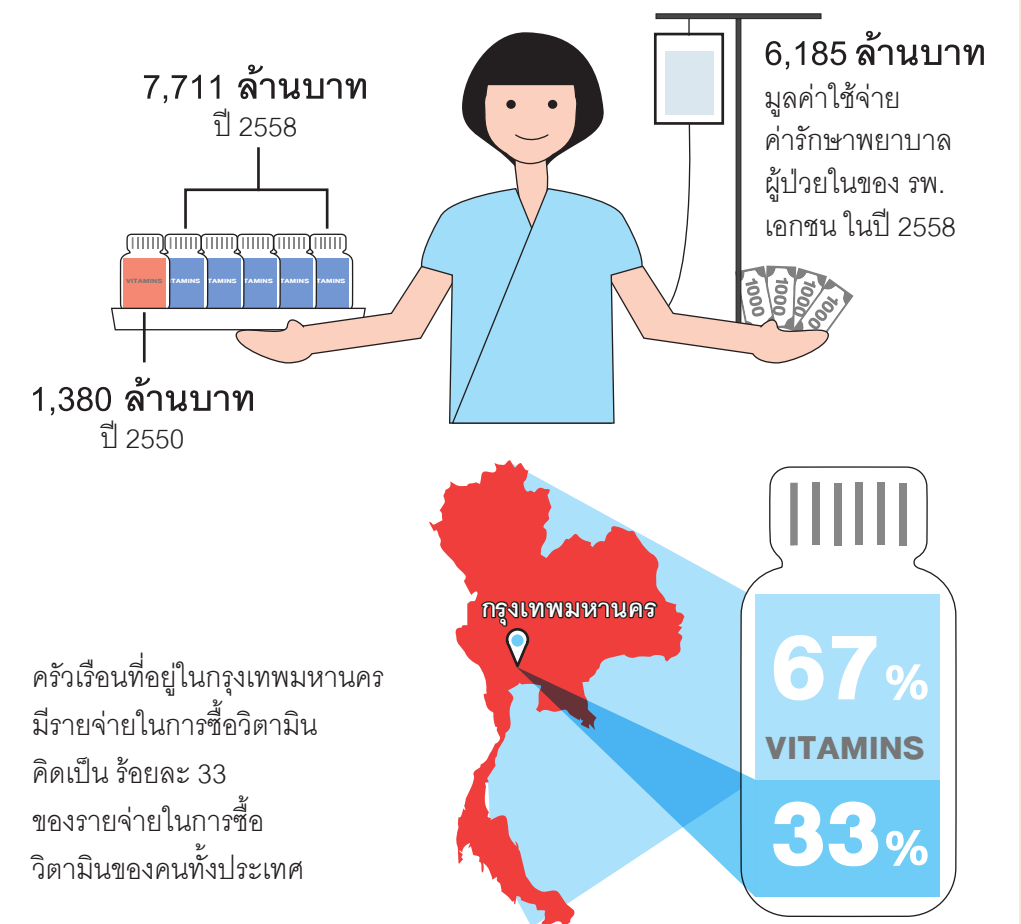
คนไทยบริโภค วิตามิน ยาบำรุง อาหารเสริม บริโภคสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในรอบ 10 ปี

เกี่ยวกับการศึกษา

โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (HITAP) ได้ดำเนินโครงการวิจัยเรื่องการศึกษารายจ่ายของครัวเรือนและรายจ่ายด้านสุขภาพที่ประชาชนต้องจ่ายด้วยตนเอง ปี พ.ศ. 2533-2558 ส่วนหนึ่งของโครงการดังกล่าวศึกษารายจ่ายด้านยาและเวชภัณฑ์ นักวิจัยวิเคราะห์ฐานข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน (Socio - Economic Survey; SES) ปี พ.ศ. 2533-2558 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งทำการสำรวจครัวเรือนตัวอย่างทุกจังหวัดทั่วประเทศ โดยนำมาวิเคราะห์รายจ่ายด้านวิตามิน ยาบำรุง และอาหารเสริม โดยเปรียบเทียบกับรายจ่ายการรักษาพยาบาลทั้งหมดและเปรียบเทียบในแต่ละระดับรายได้ของครัวเรือน โดยแบ่งออกเป็น 10 ระดับ (D1 - D10) ตั้งแต่ครัวเรือนที่มีรายได้น้อยที่สุดไปจนถึงรายได้มากที่สุด สำหรับการศึกษาเรื่องสรรพคุณของวิตามิน ยาบำรุง และอาหารเสริม การศึกษานี้เป็นการทบทวนข้อมูลจากการศึกษาก่อนหน้าที่ทำในรูปแบบ systematic review และ meta-analysis เท่านั้น เนื่องจากเป็นข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือสูงและมักใช้อ้างอิงในการพัฒนาแนวทางเวชปฏิบัติของประเทศพัฒนาแล้ว

คนไทยจ่ายเงินซื้อวิตามิน ยาบำรุง อาหารเสริม สูงขึ้นเกือบ 6 เท่า ในรอบ 8 ปี (ปี 2550 - 2558)

ครัวเรือนที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร มีรายจ่ายในการซื้อวิตามิน คิดเป็น ร้อยละ 33 ของรายจ่ายในการซื้อวิตามินของคนทั้งประเทศ

วิตามิน ยาบำรุง อาหารเสริม กับความปลอดภัยที่ควรคำนึง

แม้ว่าฐานข้อมูลที่ผู้วิจัยใช้เป็นการสำรวจรายจ่ายของครัวเรือนในการซื้อวิตามิน ยาบำรุงและอาหารเสริม แต่มีความเป็นไปได้ที่มากกว่าร้อยละ 50 ของรายจ่ายด้านวิตามิน ยาบำรุงและอาหารเสริม จะเป็นรายจ่ายในการซื้อ ยาบำรุงและอาหารเสริม ซึ่งปัจจุบันมีการโฆษณาชวนเชื่อทางร้านค้าหรือผ่านทางสื่อออนไลน์จำนวนมาก ซึ่งเป็นการโฆษณาถึงสรรพคุณและคุณประโยชน์ต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์ และเนื่องจากสื่อออนไลน์เป็นช่องทางที่คนทั่วไปส่วนใหญ่เข้าถึงได้ง่าย อาจง่ายที่ผู้บริโภคจะหันมาให้ความสำคัญในการดูแลสุขภาพด้วยวิธีการรับประทานยาบำรุงและอาหารเสริม และถึงแม้ว่ายาบำรุงและอาหารเสริมหลาย ๆ ยี่ห้อ มีการจดทะเบียนทางสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) แล้วก็ตาม แต่จากรายงานผลการดำเนินคดีประจำเดือนในแต่ละเดือนภายในปี 2560 พบว่ามีการฟ้องร้องเพื่อดำเนินคดีในเรื่องของการจำหน่ายอาหารโดยแสดงฉลากไม่ถูกต้อง และโฆษณาคุณประโยชน์อาหารโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นจำนวนมาก

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) และสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) ควรสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการรับประทานวิตามิน ยาบำรุงและอาหารเสริมที่เหมาะสม และควรควบคุมการผลิตและการให้ใบอนุญาต มีมาตรการการติดตามหลังการจำหน่าย เช่น การควบคุมโฆษณาและคุณภาพตามฉลาก

ผู้เขียน

นายศุภวรรณ เพิ่มผลสุข

ผู้ช่วยวิจัย

โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ

ติดตามรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ได้ที่
<http://www.hitap.net/documents/167967>

เอกสารฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การศึกษารายจ่ายของครัวเรือนและรายจ่ายด้านสุขภาพที่ประชาชนต้องจ่ายด้วยตนเอง ปี พ.ศ. 2533-2558

โดย Saudamini Vishwanath Dabak, สุรเดช ดวงทิพย์ศิริกุล, รัทมนิ บุตรชน, ศุภวรรณ เพิ่มผลสุขและดร.นพ.ยศ ตีระวัฒนานนท์

HITAP เป็นองค์การวิจัยกึ่งอิสระภายใต้สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขและเป็นส่วนหนึ่งของโครงการเมธีวิจัยอาวุโส สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) มีพันธกิจหลักคือ ศึกษาผลกระทบทั้งบวกและลบจากการใช้เทคโนโลยีหรือนโยบายด้านสุขภาพเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจด้านนโยบายของภาครัฐ เช่น คณะอนุกรรมการพัฒนานโยบายหลักแห่งชาติ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และหน่วยงานต่าง ๆ ภายใต้กระทรวงสาธารณสุข ส่วนในระดับนานาชาติโดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา HITAP เน้นการพัฒนาศักยภาพให้ประเทศเหล่านั้นสามารถทำประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพด้วยตนเอง

หน่วยงานที่สนใจรับ Policy Brief ฉบับพิมพ์
สมัครรับได้ที่ comm@hitap.net โดยระบุชื่อ-ที่อยู่
เพื่อจัดส่ง

ท่านที่สนใจรับเป็นรายบุคคล สมัครรับสำเนา
อิเล็กทรอนิกส์ (ไฟล์ PDF) ได้ที่ comm@hitap.net
โดยระบุอีเมลเพื่อจัดส่ง

ดาวน์โหลดฉบับ PDF และ Policy Brief เล่มอื่น ๆ
ได้ที่ www.hitap.net

ติดต่อ:

โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (HITAP)

อาคาร 6 ชั้น 6 กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

โทรศัพท์: 02-591-8161, 02-590-4375 และ 02-590-4549

โทรสาร: 02-590-4363

อีเมล: hitap@hitap.net

เว็บไซต์: www.hitap.net

งานนี้ได้รับอนุญาตภายใต้
ครีเอทีฟคอมมอนส์ แสดงที่มา
ไม่ใช้เพื่อการค้า ไม่ดัดแปลง

HITAPTHAILAND

HITAP_THAI

HITAP THAI

HITAP.NET

